

نەرکهکانی ئیوه له پیوهندی لهگهڵ خانووبهرو ئهو کارانهی که دهبیت لهسهر کیشهکانی پیوهنیدار به خانووبهره جیبهجیان بکهن

Kurdish Sorani

ناپریلی 2010

خانویهک که له لایهن وهزارهتی ناوخۆوه به ئیوه دراوه (پیشتر وهکو خانووی NASS دهناسرا) دهبیت خاوین، دلنیا و چاک بیت بۆ ژیان.

خانوهکهی ئیوه دهبیت نامزای تهواری بۆ کوژاندنوهی ناگر ههبیت. ههروهها نابیت شی ههبیت و پیوستی به چاکهکردنوهی بنهرهتی ههبیت.

لهم نامیلکهیهدا، مافهکان و نهرکهکانی ئیوه، بهرپرسایهتیهکانی دابینکهری خانووبهره، ئهو کارانهی که دهبیت له کاتی تووشیاربوون لهگهڵ کیشهدا جیبهجیان بکهن و چۆنیهتی کهلک وهگرتن له یارمهتیهکانی نیمه، شروقه کراوه.

نهرکهکانی من له ماوهی ژیان لهم خانوهدا چیهه؟

ئیه دهبیت:

- مالهکهی خۆتان خاوین راگرن و ههموو کهلوپهل و نامرازهکانی به چاکي بپاریزن؛
- له مۆلک و دهرهتانه گشتیهکان پاریزگاریی بکهن. بۆ نمونه، پلیکانه گشتیهکان خاوین و به بی هیچ جوهر نامراز، جلوبهرگ بیان دیکهی پیوستیهکان راگرن؛
- زبلهکانی نیومال به چاکي بهاوینه دهري. ئەم کاره بابتهگهلیک وهک چۆل کردنی دهرهکانی زبل له شوینه شیاههکاندا لهبهر دهگریت؛
- پیش ئهوهی که ریگه بدن کهسی له مالتاندا نیشتهجی بیت، مۆلهتی نووسراوهی له وهزارهتی ناوخۆ لهیو داوهتی میوانی شهوانه، وهگرن.
- پیش بهجیهیشتنی مالی خۆتان بۆ ماوهی پتر له 14 رۆژ (به گشتی) له ماوهی شهن مانگدا، مۆلهتی نووسراوهی ئەم کاره له وهزارهتی ناوخۆ داوا بکهن و وهریگرن. ئەگهر ئەم مۆلهته پیش بهجیهیشتنی مالی خۆتان وهرنهگرن، رهنگه خانوهکهی خۆتان له دهست بدن؛
- ههمووی کیشهکانی پیوهنیدار به خانووبهره له زووترین کاتدا لهگهڵ دابینکهری خانووی خۆتان بهینه ناراه؛
- و به دابینکهری خانووی خۆتان ریگه بدن که بۆ جیهجی کردنی چاکهکردنوهکان بیته نیومالی ئیوه.

نەگەر لە پێوهندی لەگەڵ خانووەکەدا هەر کێشەیهک روویدا، دەبێت لە یەکەمین دەر فەتدا بابەتەکە لەگەڵ داوینکەری خانووبەرە ی خۆتان بەیننە ناراو. داوینکەری خانووبەرە ی ئێوە دەبێت زانیاری پێوهندی خۆی لە کاتی گواستنهوهتان بۆ مالهکە ی خۆتان، پێشکەشتان کردبێت. نەگەر زانیاریەکانی پێوهندی کردن بەوانتان نییە، بە ئیمهوه پێوهندی بکەن تاکو ئێوە لەم پێوهندیەدا رینوینی بکەن. ئێوە دەتوانن بە ژماره تەلەفۆنی بەخۆرای 0800 085 6087 بە ئیمهوه پێوهندی بکەن؛ سەرئێوە بەدەن کە ئەم ژمارهیه بەتەنیا لە رینگای تەلەفۆنە نەگۆرەکانهوه لە بەر دەست دایە.

ئەو کێشەکانی کە راگیانندی ئەوانه پێویستە، ئەو بابەتەکانی نووسراو لە خستە ی خوار هودا لەبەر دەگرت بەلام بەم بابەتەکانهوه سنووردار نابنەوه. ئەم نمونانە، کاتی مەزەندەکارو بۆ لیکدانەوه ی و پێراگەشتنی کێشەکش لەبەر دەگرت.

کێشە	کاتی پێراگەشتن، چارهسەرکردن یان چاکەکردنەوه
هەلومەرجی خرابی ژیان وەک بلاوه ی گاز، گیرانی ناو یان زیان بە هۆی ناگر	پێراگەشتن لە ماوه ی 2 کاتژمیر لە کاتی راپۆرت کردنی کێشەکەوه
کێشەکانی پێوهندیار بە هەلومەرجی سەختی ژیان وەک نەبوونی ناوی گەرم، نەبوونی کارەبا یان خرابی ئامیری ناگادار کردنەوه ی دوور	پێراگەشتن لە ماوه ی 24 کاتژمیر لە کاتی راپۆرت کردنی کێشەکەوه
کێشەکانی پێوهندیار بە هەلومەرجی فریاکەوتنی ژیان وەک گیرانی لاوهکی بۆریەکان، چاکەکردنەوه ی پێوهندیار بە شووشە ی ستاتیەکان (پەنجەرە) یان گیرکردنی ستاتیەکان	پێراگەشتن لە ماوه ی 24 کاتژمیر لە کاتی راپۆرت کردنی کێشەکەوه؛ چاکەکردنەوه لە ماوه ی 7 رۆژدا
کێشەکانی رۆژانە وەک خراب بوونی ئامیری جلوبەرگ شوستن، پێویست بوونی گۆرینی کەلوپەل یان پێویست بوونی چاکەکردنەوه ی دەرەکی	کێشەکان لە ماوه ی 28 رۆژ لە کاتی راپۆرت کردنەوه چارهسەر دەکرین

پێویستە سەرئێوە بەدەن کە ئێوە مافی خۆتانە کە لە خانووبەکی خاوین، دلتیا و بی مەترسیدا بژین. هیچ مەترسیەکی فیزیکی چ لەلایەن مۆلک و کەلوپەل و پێوهندیەرەکانی ئەوه و چ لەلایەن دراوسێکان یان دیکە ی کەسانهوه نابێت هەر شە لە ئێوه بکات.

نەگەر داوینکەری خانووبەرە ی ئێوه، کێشەکە ی چارهسەر نەکرد، ئیمه دەتوانن لەلایەن ئێوهوه پێوهندیان پێوه بکەن و هۆی چارهسەر نەکردنی کێشەکە بپرسن؛ تەنانهت دەتوانن نەگەر پێویست بێت بە وەزارەتی ناوخۆیشەوه پێوهندی بکەن.

جگه له دابین کردنی شوینیکی ئەمن و خاوین بۆ ژبانی ئیوه، دابینکەری خانووبەرە ی ئیوه نەری ئەوهی هیه:

- پاش چوونی ئیوه بۆ نیو مالهکه، "دانیشتنیکێ نائینای" به زمانی که ئیوه تیدهگن، بهریوه بیات. ئەم دانیشتنه پیشاندانی دەوروبەری مأل، شروقه لهسەر چۆنیەتی بهکارهینانی نامرازهکان و شروقهی وردهکاریهکانی گریهستهکهی ئیوه لهبەر دهگریت؛
- ئەگەر پێویست بیت، وەرگیریک بۆ ئیوه دابین بکات؛
- وردهکاریهکانی پێوهنیدار به چۆنیەتی پهیوهندی کردن بهوانهوه له کاته فریاکووتنیهکاندا پیشکەش بکات؛
- نامادهکاری بۆ چاکهکردنهوهی کهلوپهل، نامرازه نهگۆرهکان، بۆری کیشی و چارەسەر کردنی هەرچۆره کیشی پێوهنیدار به بینا دابین بکات و خەرجی ئەوه بدات، ههلبهت ئەگەر روون بیت که ئەم کیشانه به هۆی خراب بهکارهینانی ئیوه یان هاومالهکانی ئیوه پێش نههاتوه؛
- چۆنیەتی و کاتی لیکدانهوهی سکاڵاکان به شیوهی نووسراوهی بۆتان شروقه بکات. بهم بهلگهیه دهتوانن بیسهلمینن که ئیوه کیشه/سکاڵای خۆتان هیناوهته ناراه؛ و
- وهلامی ههموو سکاڵاکانی پێوهنیدار به خانووبەرە له چوارچۆیهکی کاتی قبوولکراودا بداتوه. سهرنج بدن که ئەم چوارچۆیه، پێهستهی توندی کیشهکه، رهنکه بگۆردریت و چارەسەری کیشهیهک هەندئ جار دهتوانیت تاكو 28 رۆژ بخایهنت. بۆ دهستهبهر کردنی زانیاری زۆرتر، خشتهی لاپههه ی پێشووی ئەم نامیلکيه چاولیکهن.

ئەگەر تووشیاری نازار، ناکاری نالهبار یان هیرش بیمهوه، دهبیت چ کاریک بکهه؟

- به بی لهبەر چاوگرنتی جووری خانووبهک که تیندا دهژین، ئیوه مافی خۆتانه که به ناسایش و بی پهروش له توقاندن یان ناکاری نالهبار له مالهکهی خۆتاندا بژین. ئەگەر کهسێ به هۆی رهگهز، رهنکه، خزمایهتی، جینسیهت، هزی جینسی یان نهتهواپهتی هههشهی لیتان کرد، ناکارمهکی ئەو وهکو تاونی جیددی له قهلم دهدریت و نایاسایه.
- یهکهمین کاری که دهبیت جیهجیهی بکهن، پهیوهندی کردن به پۆلیسی خۆجیهی و شروقهی رووداوهکهیه؛ پۆلیس رووداوهکه دهخاته بهر پشکنین. ئیوه دهتوانن به ژماره ی 0141 532 2000 پۆلیسی Strathclyde ناگادار بکهنوه تاكو ئەوان بابتهکه بۆ پۆلیسی خۆجیهی رابگهینن و بهمجۆره دۆسیهیهک بۆ راپۆرتهکهی ئیوه پیکینت.
- ئەگەر ناتوانن یان ناتانهویت راستهوخۆ لهگهڵ پۆلیس قسه بکهن، دهتوانن پهیوهندیمان پێوه بکهن تاكو بۆ راپۆرت کردنی نهینی تاون یارمهتی ئیوه بدهین و ئەگەر پێویست بیت بتوانین پهیوهندی ئیوه لهگهڵ ئەو ریکخراوانه ی که یارمهتی ههستیارانه پیشکەش دهکهن، دامهزرینن.

حهتمن هەرچۆره نازاری رهگهزایهتی، ناکاری نالهبار یان هیرش و پهلامار تومار بکهن. ئیوه دهبیت:

- راپۆرتیک لهسەر ئەوهی که رووداوه بنووسن؛ لهوانه کاتر میتر، بهروار، شوینی رووداوهکه.
- ههموو یادداشتهکان، نامهکان، دهقهکان یان ئەو ئیمهیلانهی که بۆ ئیوه نیردراوه، راگرن.
- لهگهڵ کهسانی تر (بۆ وینه دیکه ی دراوسیکان یان کرچییهکان) که رهنکه کهوتبیتنه بهر کاریگهه ی ئەو کهسه، قسه بکهن.